

СТАНОВИЩЕ

За докторската дисертация на тема : „*Политически език и аргументация по дискусиата за климата в парламентите на България и Европейския съюз в периода 2002-2018г.*“ на Стоянка Иванова Балова, редовен докторант в катедра „*Реторика*“ на Философски факултет на СУ „Св.Климент Охридски“. За присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление **2.3. Философия (Реторика-политическа реторика)**.

Научен ръководител доц. д-р *Виржиния Радева*

Автор на становището: проф.д-р *Маргарита Пешева*, преподавател в катедра „*Медии и обществени комуникации*“, УНСС.

1. Актуалност на избраната тема за дисертация

Проблемите на климата в световен мащаб са изключително важни, което поражда редица дискусии в структурите на ЕС и у нас. Оригиналният и актуален характер на тази дисертация се основава на обстоятелството, че докторантката акцентира главно върху политическия език и аргументация на водената дискусия за климата в ЕС в последните 16 години. В българските изследвания по политическа реторика и медиазнание не ми е известен друг подобен научен анализ. Това многократно повишава ценността на извършеното научно изследване, което респектира с професионални познания, с ясно и прецизно формулирани авторски позиции и научни оценки.

2. Структура и съдържание на дисертацията.

Дисертационният труд е написан с професионална компетентност и отлично познаване на основните европейски и български документи в тази област. Научният анализ е концептуален, той показва сериозните познания и теоретична подготовка на докторантката Стоянка Балова в много сложна област, която от години е предмет на спорове и оживени дискусии в световен мащаб. Дисертацията се състои от Увод, три глави, заключение, библиография и приложения. Тя съдържа **290 страници**, цитираната литература включва общо **156 източника**, от които - **105 източника** на български език, **2 източника** на руски език и **49 източника** на английски език. И още- **479 броя** цитирания и **17 броя** приложения- таблици, схеми и диаграми.

Дисертацията е отлично структурирана на дедуктивен принцип, с професионално подреждане на отделните глави и параграфи. Една от

целите на научния анализ е увеличаването на професионалната грамотност по този проблем, който предизвиква големи обществени тревоги в световен мащаб. Ето защо докторантката представя авторски превод на **23 специализирани термини** в тази област, които имат общоприето международно значение като: *глобално затопляне; изменение на климата; квота за емисии; търговия с квоти за емисии; парников газ, Зелен фонд за климата* и др.

Уводът на дисертацията въвежда читателя в посланията и смисъла на научното изследване- докторантката точно формулира актуалността на темата, дефинирайки измененията в климата като причина за редица сериозни природни катаклизми, които засягат физическото оцеляване и сигурността на цели региони и държави. Поради което успешното прилагане на различни реторически практики и комуникационни стратегии изпълнява ключова роля при адаптацията на населението към големите предизвикателства, вследствие промените в климата. Докторантката маркира основните реквизити, които са задължителни за една дисертация- обект и предмет на изследването, основна хипотеза, цели и задачи, резюме на съдържанието по отделни глави и приложения. Дисертационният текст е написан със задълбочено познаване на проблема в научната литература, езикът и научният стил на изложението се отличават с концептуалност и логическа яснота.

Първа глава е отлично структурирана в три отделни параграфа. Първите два параграфа разглеждат връзките и зависимостите между реториката и климатологията, и най-вече- между политическия език в парламентарен контекст в ЕС и у нас. Третият е посветен на авторския превод на речник на специализирани термини в областта на климата, които имат световно обръщение. Всеки отделен параграф има систематизация, основана на дедуктивен принцип. Това внася хармония и естетика в научното изложение, което по тематика е твърде сложно, изпълнено с различни концепции и множество дискусии.

Втора глава е посветена на някои реторически аспекти в екологичната дипломация по въпросите за климата- водените преговори и срещи в различни европейски институции, регулаторната рамка- *Протоколът от Киото, Споразумението за климата* от Париж. Специален интерес представлява разделът, посветен на визуалната реторика по проблемите за изменението на климата. През 2004г. се въвежда **международен символ за климата**, който обозначава световната комуникация по проблемите, отнасящи се до изменението на климата. Докторантката правилно акцентира върху визуалното обозначаване на земята със запалена свещ, широко използван в световната дипломация, интернет и социалните мрежи.

Трета глава подробно разглежда регулаторната рамка на действията на европейските институции по приемането на редица политически документи, които се отнасят до промените в климата. И най-вече реторическите практики и водещите комуникационни техники при управлението на комуналните отпадъци, както и климатичното законодателство в европейски контекст, дискусиите в ЕП и в българския парламент относно *Споразумението за климата* в Париж. Научното изложение се опира на стенограми от парламентарни заседания, преглед на различни европейски документи, разглеждане на реторически аспекти на политическия език чрез поредица от писмени документи.

Докторантката показва отлична подготовка, тя има задълбочени познания за многобройните документи на ЕС в тази област, водените дискусии в европейските и българските институции, приетите трудни решения.

Дисертацията подробно разглежда европейските и българските практики в управлението на комуналните отпадъци, в нея се посочват многобройни примери и таблици как се развива този процес, и кои са неговите основни проблеми. Подробно и задълбочено е разгледана и политическата реторика по проблемите на климата в българския парламент от 2002г. насам, като е формулиран верният извод, че *страната ни се намира в комуникационна криза по отношение на проблема с климата*. Докторантката разглежда и общественото мнение за промените в климата, като привежда някои европейски изследвания и анализи по този въпрос. Текстът на тази глава показва, че докторантката отлично познава проблема, който изследва.

Авторефератът представя много подробно дисертационния труд. Той е отлично структуриран и съдържа всички необходими реквизити на един дисертационен труд- актуалност на избраната тема, обект и предмет на изследването, основни цели, задачи и получени резултати, приноси моменти, избрана методология, обобщения и научни изводи.

3. Научни приноси

Дисертацията е много задълбочено и концептуално научно изследване, което, по моя преценка, съдържа няколко основни научни приноси:

Първият принос е извършеният цялостен анализ на политическата и парламентарната реторика в европейската и българската дискусия за климата в последните 16 години. Въз основа на многобройни европейски и български документи и парламентарни ораторски практики, докторантката задълбочено анализира промените в климата- в европейските политики за климата и в българските политики, като неразделна част от тези на ЕС. Този научен анализ е пръв по рода си в родните изследвания по реторика, политология и медиазнание. Той предлага голямо приближение за мястото

и ролята на политическото ораторско изкуство в познаването и разбирането на много сложните проблеми на съвременната климатология, от които зависи общото ни европейско бъдеще.

Вторият принос е преведения и съдържателно адаптиран речник на специализирания категориално-понятиен апарат в областта на климатологията, който е сериозна стъпка напред в областта на необходимата грамотност на обществото в една област, която се отличава с висока експертност и е трудно разбираема за широк кръг читатели. Речникът съдържа превод на **23 основни понятия**, направени по изданието на Генералния секретариат на съвета на ЕС *"Климатични промени- 23 ключови понятия"*. Докторантката е направила семантичен анализ на такива важни понятия като: *изместване на въглеродни емисии; въглеродна компенсация; схема за търговия с емисии на ЕС; единица намаление на емисии; механизъм за чисто развитие; глобално затопляне; изменение на климата; квота за емисии; търговия с квоти за емисии; парников газ, Зелен фонд за климат и др.* Този речник разширява знанията на българския потребител за политиката на ЕС в тази област, но и за политиката на българските държавни институции към промените в климата. Ще бъде от полза, ако този речник има онлайн публикация, за да изпълни образователната си функция за представяне и популяризиране на европейското разбиране за промените в климата, които изискват бързи и смели решения.

Третият принос е обстойното изследване на реторическите аспекти на екологичната дипломация, задълбоченият анализ на регулаторната рамка на ЕС в тази област- *Рамковата конвенция на ООН за изменението на климата, Протоколът от Киото за изменението на климата, Споразумението за климата от Париж.* Към това се добавя и сериозния анализ на политиката на ЕС и у нас по отношение на комуналните отпадъци, както и дискусиата в българския Парламент за новото споразумение за климата от Париж. По този начин дисертацията затваря широк кръг от особено важни проблеми. От една страна за общоевропейската и българската политика по въпросите за климата. От друга страна - за нейните реторически аспекти, и възможното *приближаване* на тази политика до широки обществени слоеве, които трябва да получат ясни и разбираеми познания за сериозността на проблема и за водените в ЕС политики. Неслучайно дисертацията съдържа раздел за *Комуникационните политики по дискусиата за климата в ЕС*, които акцентират върху публичното знание и оценка на случващото се в областта на климата, което трябва да бъде разбрано и добре обяснено на европейския потребител.

4. Публикации по темата на дисертацията

Докторантката Стоянка Балова е представила четири научни публикации, които са направени във водещи научни издания като: сп."Реториката в съвременното общество", сп."Политически хоризонти", сб. на БАН,"Морал и етика на равенството и неравенството в съвременното българско общество",сб."Годишник на докторанта". Те напълно отговарят на изискванията, които се предявяват към една докторска дисертация.

5. Препоръки и въпроси към докторантката

Моята основна препоръка към докторантката Стоянка Балова е да издаде това научно изследване, след известна редакция. Така то ще стигне да широк кръг от читатели-специалисти в областта на климата, експерти по медии и политическа реторика, специалисти по маркетинг и връзки с обществеността, просветени читатели.

Имам следните въпроси към докторантката:

1. Доколко развитието на политическата реторика създава благоприятни условия за успешно решаване на проблемите, свързани с управлението на климатичните промени?

2. Как ще се развива българската политика в областта на климата в близко бъдеще?

6. Заключение

Представената докторска дисертация действително е оригинално научно изследване, което има приносен характер. То е първо по рода си в българските анализи по политическа реторика, политология и медиазнание. Научното изследване е написано на отличен език и стил, то показва професионалната зрялост и компетентност на докторантката, нейното задълбочено познаване на този много важен, и малко изследван научен проблем у нас, поради неговата специфика и трудност. Докторантката Стоянка Балова надгражда над постигнатото в редица европейски изследвания в областта на измененията на климата, тя отлично познава регулаторната рамка и парламентарните практики по този проблем в ЕС и у нас, нейният научен анализ е изпълнен с висока експертност, авторски оценки и позиции.

Като изхождам от постигнатия отличен резултат в този дисертационен труд, **напълно убедено** препоръчвам на уважаемите членове на научното жури да **допуснат до публична защита**

дисертацията на Стоянка Иванова Балова на тема: *"Политически език и аргументация по дискуссията за климата в парламентите на България и Европейския съюз в периода 2002-2018г."*, професионално направление 2.3.Философия–Реторика (Политически език и реторика)

София, 05 март 2019г.

Подпис:
проф. д-р Маргарита Пешева

